

RP 109/2007 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statens pensioner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om statens pensioner ändras så en bestämmelse om förhandskalkylers eller förhandsbesluts bindande verkan tas in i lagen. I lagen föreslås även tekniska ändringar. Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 2008.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge och bedömning av nuläget

Enligt 106 § i lagen om statens pensioner (1295/2006, nedan StaPL) kan Statskontoret meddela förhandsbeslut om huruvida sökanden har eller har haft en anställning som omfattas av lagen om statens pensioner, vilken en arbetstagares ålder för ålderspension är, huruvida lön eller annan ersättning som betalas till arbetstagaren är sådan arbetsinkomst som utökar pensionen, och andra med dessa jämförbara omständigheter som är viktiga för sökanden. Förhandsbeslutet skall tillämpas när pensionsbeslut meddelas den person som förhandsbeslutet gäller, förutsatt att pensionen beviljas med stöd av de bestämmelser som förhandsbeslutet grundar sig på. Avvikelse från förhandsbeslutet kan dock ske till sökandens förmån. Förhandsbeslut ges i begränsad omfattning, främst i sådana situationer när tillämpningen av bestämmelserna i lagen är oklar eller kontroversiell.

Statskontoret ger de försäkrade olika slag av förhandsbesked om den framtida pensionen huvudsakligen på andra sätt än genom de förhandsbeslut som avses i 106 § i StaPL. Det är möjligt att få förhandsinformation per telefon, genom personligt besök vid servicedisken och genom svar som ges skriftligen. De skriftliga förhandsbesked som givits kan inte överklagas. Beräkningarna om pensionens belopp är kalkyler och har gjorts utan samordning på basis av de uppgifter som funnits tillgängliga vid tidpunkten för beräkningen. Den senast gjorda kalkylen om pensionsåldern och pensionens belopp blir kvar i datasystemet.

Betydelsen av korrekt förhandsinformation är stor för de StaPL-försäkrade, eftersom det sedan pensionsreformen 2005 finns flera olika alternativ för att gå i pension mellan 55 och 68 års ålder. Samtidigt har ändringen av sättet att räkna ut pensionerna försämrat möjligheten att kunna förutsäga hur stort pensionsbeloppet kommer att bli. Det är de facto tills vidare svårt att få en uppfattning om det statliga pensionsskyddet och det totala ar-

betspensionsskyddet för personer födda 1940–1970, troligtvis ända fram till 2009 när det pensionsskydd som tjänats in fram till utgången av 2004 har på ett samordnat sätt som slutfribrev för hela anställningstid beräknats och registrerats.

2 De föreslagna ändringarna

I syfte att öka giltigheten hos förhandsbesked föreslås att en uttrycklig bestämmelse om detta tas in i StaPL. En allmän utgångspunkt inom förvaltningen är att medborgarna skall kunna lita på information som myndigheterna ger. Detta gäller även arbetspensionerna. Den helhet som pensionsskyddet utgör består av många olika enskilda fakta baserade på yrkeskarriären. Det är möjligt att någon enskild uppgift i ett senare skede visar sig vara felaktig. Det kan även ske misstag i tillämpningen av bestämmelserna. Trots detta måste den som ansöker om pension kunna lita på de uppgifter som han eller hon får.

Dessutom föreslås i 59, 78, 113, 122 och 165 § tekniska ändringar.

3 Propositionens konsekvenser

Lämnandet av bindande förhandsbesked har inte några betydande ekonomiska konsekvenser, men bidrar till att öka förtroendet för förvaltningen och på ett betydande sätt förbättra betjäningen av arbetstagarna när det gäller skötseln av pensionsskyddet i praktiken.

Propositionen har inte några konsekvenser med avseende på kön eller miljö.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Förslaget om förhandsbeskeds bindande verkan har beretts i samarbete med de huvudavtalsorganisationer som företräder de statsanställda.

DETALJMOTIVERING

1 Motivering till lagförslaget

59 §. Arbetsinkomster som berättigar till pension. Det föreslås att författningshänvisningarna i paragrafens 2 mom. 5 punkten ändras. Genom lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006) upphävdes lagen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden samt andra förmåner till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (651/1993). Genom utrikesministeriets förordning om ersättningar inom utrikesrepresentationen (854/2006) upphävdes förordningen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (652/1993).

78 §. Efterlevande makes rätt till pension. Hänvisningen i 2 mom. 2 punkten föreslås bli ändrad. Den nya folkpensionslagen (568/2007) träder i kraft den 1 januari 2008. Den ersätter den gamla folkpensionslagen från 1956.

107 §. Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension och till arbetspensionsrehabilitering. Det föreslås att de bestämmelser i 108 § i gällande lag som gäller förhandsbeslut om rätten till arbetspensionsrehabilitering tas in i paragrafens 3 mom. Paragrafen i gällande lag innehåller bestämmelser om rätten att få ett förhandsbeslut om delinvalidpension.

108 §. Förhandskalkylers eller förhandsbeskeds bindande verkan. Det föreslås att i paragrafen tas in en ny bestämmelse om förhandskalkylers eller förhandsbeskeds bindande verkan. I registreringen av statliga anställningar har det förekommit mindre brister främst på 1960- och 1970-talet. Med anledning av detta kan det uppstå situationer där den personligt graderade pensionsåldern för personer födda t.ex. 1.1.1940–31.12.1959 har räknats fyra månader lägre än den korrekta pensionsåldern eller där det slutgiltiga pensionsbeloppet är något mindre eller större än det belopp som förts in i registret. En arbetstagare bör dock kunna lita på ett förhandsbesked om pensionskyddet.

Enligt förslaget tillämpas vid meddelandet av ett pensionsbeslut, trots eventuella mindre

registreringsfelaktigheter, ett förhandsbesked som meddelats skriftligen eller per e-post till pensionssökandens förmån, om felet är ringa och det inte beror på sökandens egen verksamhet och om sökanden själv inte har känt till felet. Som ett obetydligt fel skall anses en inverkan om högst 1/10 på beloppet av en pension som tjänats in enligt denna lag eller en avvikelse på högst ett år när det gäller den pensionsålder som uppgivits i enlighet med denna lag. Så som ett besked som givits skriftligen anses enligt förslaget ett skriftligt svar, ett svar per e-post och sådan kontakt av klienten som har lagrats i den elektroniska servicen. När det gäller information per telefon skall den kunna konstateras ha skett. Ett förhandsbesked skall enligt förslaget vara bindande till den del det baserar sig på sådan information som funnits tillgänglig vid den tidpunkt när beskedet har givits. Ett besked som till någon del baserar sig på osäkra framtida skeenden skall inte vara bindande för Statskontoret. I kalkylerna beaktas inte eventuella ändringar i lagstiftningen och inte heller den inverkan som pensioner som omfattas av andra pensionslagar har på pensionens storlek. Beloppet av den slutliga pensionen räknas ut först i samband med pensionsansökan.

113 §. Den sista pensionsanstaltens kostnader. Det föreslås att 1 mom. ordalydelse ändras så att den motsvarar stadganden i arbetstagares pensionslag 183 § och kommunala pensionslagen 136 §.

122 §. Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa. Hänvisningarna i 2 mom. föreslås bli ändrade. Enligt förslaget skall i momentet ingå en hänvisning till 72 § i den folkpensionslag som träder i kraft vid ingången av 2008 och till 8 § i den lag om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) som träder i kraft vid ingången av 2008.

165 §. Grundbesvär över debitering. Hänvisningen i 2 mom. föreslås bli ändrad till att gälla lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007) som gavs 2007 och träder i kraft vid ingången av 2008.

2 **Ikraftträdande**

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Förhandsbeskeds bindande verkan skall enligt förslaget tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar efter det att denna lag trätt i kraft.

3 **Lagstiftningsordning**

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen skall genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter.

I regeringens proposition 1/1998 rd motiveras saken så här: "Paragrafen ställer kravet att alla bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter måste utfärdas genom lag." Genom den föreslagna bestämmelsen om förhandsbeskeds bindande verkan förbättras rättsskyddet för pensionsökanden och främjas god förvaltning. Propositionen avviker inte från grundlagen och kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag**om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 2006 om statens pensioner (1295/2006) 59 § 2 mom. 5 punkten, 78 § 2 mom. 2 punkten, rubriken för 107 §, 108 §, 113 § 1 mom., 122 § 2 mom. och 165 § 2 mom. samt
fogas till 107 § ett nytt 3 mom., som följer:

59 §

Arbetsinkomster som berättigar till pension

Som ersättning enligt 1 mom. betraktas inte

5) till arbetstagaren betalda ersättningar och övriga förmåner enligt lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006) samt ortstillägg och ersättningar enligt utrikesministeriets förordning om ersättningar inom utrikesrepresentationen (854/2006), eller

78 §

Efterlevande makes rätt till pension

Rätt till efterlevandepension har också en sådan efterlevande make vars äktenskap har ingåtts innan den efterlevande maken fyller 50 år och förmånsåldern 65 år och äktenskapet har varat minst fem år, om

2) den efterlevande maken har fått invalidpension enligt en arbetspensionslag eller folkpensionslagen (568/2007) i minst tre års tid vid förmånsålderns död.

107 §

Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension och till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut om huruvida han eller hon uppfyller de i 24 § föreskrivna villkoren för arbetspensionsrehabilitering. Ett bifallande förhandsbeslut är bindande för Statskontoret, om arbetstagaren lämnar in en rehabiliteringsplan till Statskontoret inom nio månader från det att förhandsbeslutet har vunnit laga kraft.

108 §

Förhandskalkylers eller förhandsbeskeds bindande verkan

Statskontoret kan på förhand ge en arbetstagare besked om arbetstagarens sannolika pensionsålder enligt denna lag, beloppet av den pension som tjänats in enligt denna lag eller om någon annan sådan omständighet i anslutning till pensionsrätten enligt denna lag som grundar sig på arbetstagarens anställning fram till tidpunkten för lämnandet av uppgifterna. Ett besked som lämnats på förhand är bindande för Statskontoret också när de fakta som ligger till grund för beskedet visar sig vara felaktiga eller beskedet är felaktigt på

grund av fel i Statskontoret verksamhet, om felet är obetydligt och det inte beror på pensionstagaren.

113 §

Den sista pensionsanstaltens kostnader

Har Statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt betalat ut pension enligt andra arbetspensionslagar, eller har en annan pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt betalat ut pension enligt denna lag, skall Statskontoret debitera eller gottgöra denna pensionsanstalt dessa pensionskostnader inklusive ränta senast under det kalenderår som följer på utbetalningsåret. Förskott kan tas ut eller betalas för ändamålet.

122 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagare tillfälligt har fått pension som utbetalats av Folkpensionsanstalten

enligt 72 § i folkpensionslagen eller ovan nämnda pension och bostadsbidrag enligt 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) för samma tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande beviljas pension enligt denna lag retroaktivt, skall Statskontoret betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten på dess yrkande till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den förmån som Folkpensionsanstalten har betalat för samma tid till ett för stort belopp.

165 §

Grundbesvär över debitering

Om grundbesvär anförs med anledning av utmätning, gäller dessutom vad som i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007) bestäms om grundbesvär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008. Bestämmelserna i 108 § tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar efter denna lags ikraftträdande.

Helsingfors den 12 oktober 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Förvaltnings- och kommunminister *Mari Kiviniemi*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 2006 om statens pensioner (1295/2006) 59 § 2 mom. 5 punkten, 78 § 2 mom. 2 punkten, rubriken för 107 §, 108 §, 113 § 1 mom., 122 § 2 mom. och 165 § 2 mom. samt
fogas till 107 § ett nytt 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

59 §

59 §

Arbetsinkomster som berättigar till pension

Arbetsinkomster som berättigar till pension

Som ersättning enligt 1 mom. betraktas inte:

Som ersättning enligt 1 mom. betraktas inte

5) till arbetstagaren betalda ersättningar och övriga förmåner enligt lagen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden samt andra förmåner till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (651/1993) samt ortstillägg och ersättningar enligt förordningen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden till tjänstemän inom utrikesrepresentationen (652/1993), eller

5) till arbetstagaren betalda ersättningar och övriga förmåner enligt lagen om ersättningar *inom utrikesrepresentationen (596/2006) samt ortstillägg och ersättningar enligt utrikesministeriets förordning om ersättningar inom utrikesrepresentationen (854/2006)*, eller

78 §

78 §

Efterlevande makes rätt till pension

Efterlevande makes rätt till pension

Rätt till efterlevandepension har också en sådan efterlevande make vars äktenskap har ingåtts innan den efterlevande maken fyller 50 år och förmånslåtaren 65 år och äktenskapet har varat minst fem år, om

Rätt till efterlevandepension har också en sådan efterlevande make vars äktenskap har ingåtts innan den efterlevande maken fyller 50 år och förmånslåtaren 65 år och äktenskapet har varat minst fem år, om

2) den efterlevande maken har fått invalidpension enligt en arbetspensionslag eller folkpensionslagen (347/1956) i minst tre års tid vid förmånslåtarens död.

2) den efterlevande maken har fått invalidpension enligt en arbetspensionslag eller folkpensionslagen (568/2007) i minst tre års tid vid förmånslåtarens död.

107 §

Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension

107 §

*Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension **och till arbetspensionsrehabilitering***

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut om huruvida han eller hon uppfyller de i 24 § föreskrivna villkoren för arbetspensionsrehabilitering. Ett bifallande förhandsbeslut är bindande för Statskontoret, om arbetstagaren lämnar in en rehabiliteringsplan till Statskontoret inom nio månader från det att förhandsbeslutet har vunnit laga kraft.

108 §

Förhandsbeslut om rätten till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut om huruvida han eller hon uppfyller de i 24 § föreskrivna villkoren för arbetspensionsrehabilitering. Ett bifallande förhandsbeslut är bindande för Statskontoret, om arbetstagaren lämnar in en rehabiliteringsplan till Statskontoret inom nio månader från det att förhandsbeslutet har vunnit laga kraft.

108 §

Förhandskalkylers eller förhandsbeskeds bindande verkan

Statskontoret kan på förhand ge en arbetstagare besked om arbetstagarens sannolika pensionsålder enligt denna lag, beloppet av den pension som tjänats in enligt denna lag eller om någon annan sådan omständighet i anslutning till pensionsrätten enligt denna lag som grundar sig på arbetstagarens anställning fram till tidpunkten för lämnandet av uppgifterna. Ett besked som lämnats på förhand är bindande för Statskontoret också när de fakta som ligger till grund för beskedet visar sig vara felaktiga eller beskedet är felaktigt på grund av fel i Statskontoret verksamhet, om felet är obetydligt och det inte beror på pensionstagaren.

113 §

Den sista pensionsanstaltens kostnader

Har Statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt betalat ut pension *eller familjepension* enligt andra arbetspensionslagar, eller har en annan pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt betalat ut pension enligt denna lag, skall Statskontoret utreda kostnaderna mellan pensionsanstalterna och av pensionsanstalten ta ut eller hos denna gottgöra dessa pensionskostnader inklusive ränta senast under det kalenderår som följer på utbetalsåret.

113 §

Den sista pensionsanstaltens kostnader

Har Statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt betalat ut pension enligt andra arbetspensionslagar, eller har en annan pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt betalat ut pension enligt denna lag, skall Statskontoret *debitera eller gottgöra denna pensionsanstalt* dessa pensionskostnader inklusive ränta senast under det kalenderår som följer på utbetalsåret. Förskott kan *tas ut eller* betalas för ändamålet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

talningsåret. Förskott kan *också* betalas för ändamålet.

122 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagare tillfälligt har fått pension som utbetalats av Folkpensionsanstalten enligt 45 § i folkpensionslagen eller ovan nämnda pension och bostadsbidrag enligt 1 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) för samma tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande beviljas pension enligt denna lag retroaktivt, skall Statskontoret betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten på dess yrkande till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den förmån som Folkpensionsanstalten har betalat för samma tid till ett för stort belopp.

165 §

Grundbesvär över debitering

Om grundbesvär anförs med anledning av utmätning, gäller dessutom vad som i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg bestäms om grundbesvär.

122 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagare tillfälligt har fått pension som utbetalats av Folkpensionsanstalten enligt 72 § i folkpensionslagen eller ovan nämnda pension och bostadsbidrag enligt 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) för samma tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande beviljas pension enligt denna lag retroaktivt, skall Statskontoret betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten på dess yrkande till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den förmån som Folkpensionsanstalten har betalat för samma tid till ett för stort belopp.

165 §

Grundbesvär över debitering

Om grundbesvär anförs med anledning av utmätning, gäller dessutom vad som i *lagen om verkställighet av skatter och avgifter* (706/2007) bestäms om grundbesvär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

Bestämmelserna i 108 § tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar efter denna lags ikraftträdande.